خوێندنی ئەلکتڕۆنی و لێکەوتەکانی.. شوانە حەسەن ئەبوبەکر

ڕۆشنە دونیای ئەمڕۆی نوێباو بریتیە لە دونیایەکی ئاوێزان لە تەکنیک و تەکنلۆژیای سیمای گڵۆباڵیزەیشن (عەولەمە)، دونیایەک بەچەشنێک هەژمونی خۆی سەپاندوە بەسەر هزرو بیری مرۆڤدا کە واخەریکە ئەمڕۆ هەموو پرسەکان لەشاشەی ئامێرە ئەلکتڕۆنیەکانەوە دەبینرێن و دەخوێنرێنەوە، بەڵام پرسیارە بنەڕەتیەکە لێرەدا ئەو خاڵەیە کە بپرسین لەم دونیا جەنجاڵەدا ئێمەی کۆمەڵگەی کوردی چ سودێکمان بینیوە لەم تەکنلۆژیا مۆدێرنانەی ئەمڕۆ؟

بۆ دەستخستنی وەڵامی ئەم پرسیارەش گەر بەوردی هەر کاراکتەرێکی کورد ئەمڕۆ لەماڵەکەی خۆیەوە هەڵسەنگاندنێک بۆ خاڵە ئەرێنیەکانی تەمەنی ئەم تەکنلۆژیایە بکات، ئەوا بەگومان ئەو کات زۆرینەمان وەڵامێکمان دەستدەکەوێت کە بڵێین، چیمان دەستکەوت جگە لەکات بەفیڕۆدان و کات کوشتن و سەرگەرمکردن و ڕۆچونمان نەبێت لەدونیای ئەتاریات و پەپجی و هونەری لاساییکردنەوەی لەجۆری منافەسەکردن بۆ گەڕین و هەڵپەکردن بۆ بەکارهاتنانی ئامێری نوێترو کوالێتی بەرزتر لەبازاڕەکاندا بەتاییبەتیش لای توێژی گەنجان، کە ئەم مۆدێلی لاساییکردنەوەیەمان لەسەر حسابی کات و بەهەدەردانی پارەیەکی زۆر بووە، وە لەسەر حسابی گوێنەدان بووە بە بونی پڕۆژەیەک کە وامان ئاراستە بکات کە ئامانج لە بەکارهاتنانی ئەم تەکنلۆژیایە بریتی بێ لە خۆخەریککردن لەبواری زانستی و پەرەپێدان و فێرکاری سەردەم.

خوێندنی ئەلکتڕۆنی و ناوەندەکانی خوێندن:

لەدوای گەشەی کۆڕۆنا ڤایرۆسی پار ساڵەوە لەکوردستان پڕۆژەی خوێندنی ئەلکتڕۆنی وەک تاکە بەدیلی خوێندنی ناوپۆل کەوتە ئەجێندەی وەزارەتی پەروەردە، کە ئەم پڕۆژەیەش بەپلەیەک لەجێگەی ئەوەی هەنگاوێکی زانستی وەزارەت بێ، ئەوا بریتیە لە هەنگاوێک کەتام و بۆنی لاساییکردنەوەی دونیای مۆدێرن دەدات، هاوکێشە زانستیەکانیش ئەوەمان پێدەڵێن کە مەرج نیە هەموو لاساییکردنەوەیەک ئەرێنی و بەرهەمدار بێت لە دەرەوەی ژینگەی دایک، ئەوەی لەکوردستان دەگوزەرێت ئەوەیە کە پێشتر هیچ زەمینە سازیەک بۆ ئەم پڕۆسەیە نەکراوە، هیچ کاتێک نەمانبینی لەڕۆژگاری پێش کۆڕۆنا

قایرۆس لەناوەندەکانی خوێندن و هەتا دەگات بە زانکۆ و پەیمانگانیش خوێندکار ڕابهێنرێت و ئاشنا بکرێت بە خوێندن لەناو دونیای ئەلکترۆنیاتدا، هەر بۆیە گواستنەوەی لەپێتاوی سیستەمێکی ئەلکترۆنی وەها کەجێگەی خوێندنە تەقلیدی و خوێندکار لەسەر ڕاهاتوەکەی ناوپۆل بگرێتەوە، بێگومان هەنگاوێکی ئەستەمە و وەک ئەمڕۆ دەرکەوتووە خاڵە نەرێنیەکانی لە خاڵە ئەرێنەکانی زۆر زیاترن.

خاڵە نەرێنیەکانی خوێندنی ئەلکترۆنی:

١- بەداخەوە لەکوردستان ساڵانێکە تاکی کورد عەقڵی بەجۆرێک گۆشکراوە کە ئەم ئامێرە ئەلکترۆنیانە وەسیلەیەک بن بۆ کات کوشتن و سەرگەرمکردن و فاکتەرێک بن بۆ گەیشتن بە کارە تەرفیهیەکانی ژیان، بەجۆرێک کە مرۆق دوردەخەنەوە لە خوێندن و خوێندنەوە و دەوڵەمەندکردنی پاشخانی مەعریفی، وە هەمیشە مرۆقی کورد لەسەر ئەم ڕۆشنبیریە گۆشکراوە لەماڵەوەو لەڕاگەیاندنەکانەوە کە دوربکەوێتەوە لەبەکارهێنانی ئەم ئامێرانە، ئەم ڕۆشنبیریەش وەنەی ئەم ئامێرانەی وانەخشاندوە کە هەمیشە هۆکار گەلێکی ناپەروەردەیی بن، بۆیە ئەم کایەش ئەمڕۆ جۆرێک لەدەدەنگی و نەبونی متمانەی خێزانی کورد بەم ئامێرانە لەپڕۆسەی پەروەردەدا دروست بووە.

٢- قەیرانی دارایی و بەرزبونەوەی ڕێژەی بێکاری لەکۆمەڵگەی کوردی لەمپەرێکی ترە لەبەردەم سەرکەوتنی خوێندنی ئەلکترۆنی، چونکە وەک بینیومانە زۆر خێزانی کوردی هەیە کە ناتوانێ بەهۆی لەمپەری داراییەوە سود لە کڕین و بەکارهێنانی ئامێری کاراو هێڵی ئینتەرنێتی خێرا و باش هەموو مانگێک وەربگرێت.

شوانە حەسەن ئەبوبەکر